Metsäkeskus

Asiantuntijalausunto / Rakemaa
Valtiovarainvaliokunta
Maatalousjaosto HE 146/2021 vp
5.10.2021

Asiantuntijapyyntö HE 146/2021 vp keskiviikko 29. syyskuuta 2021

Metsätalous, metsäluonto ja mom. 30.40.46 Valtionapu Suomen metsäkeskukselle

Momentti 30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen

Momentille esitetään 30 987 000 euroa, mikä on 5 % vähemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahan käyttö painottuu maankäyttösektorin ilmastopolitiikkaan ja ilmastokestäviin toimenpiteisiin sekä luonnonvara- ja biotalouden muihin kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Hankkeilla tuetaan uusien toimintamallien kehittämistä ja niiden rahoituksen turvaaminen on tärkeää ilmastokestävän metsätaloudelle.

Metsäkeskus haluaa osallistua aktiivisesti ja yhteistyöhakuisesti tämän momentin toimenpiteisiin ja hankkeisiin.

Momentti 30.40 44 Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen

Kestävän metsätalouden töihin maksamiseen on osoitettu 57 130 000 euron määräraha ja uusien tukipäätösten hyväksymiseen on käytettävissä myöntämisvaltuutta 60 200 000 euroa. Kuluvana vuonna tukimääräraha on yhteensä 60 880 000 euroa, josta alun perin momentilla oli 55 030 000 euroa ja johon ensimmäisessä lisätalousarviossa lisättiin pienpuun korjuuseen energiapuun käytön lisäämiseksi tukivaroja 3 750 000 euroa.

Kestävän metsätalouden (Kemera) tukien käyttö on kuluvana vuonna ollut viime vuotta vähäisempää. Kemera-tuetut metsänhoitotyöt ovat nyt noin kymmenyksen viime vuosia jäljessä, taimikonhoitotyöt lähes neljänneksen. Kaikkiaan kemera-tukia oli maksettu syyskuun loppuun mennessä metsänomistajille 26 miljoonaa euroa, mikä on 44 % käytettävissä olevista tukivaroista. Työmäärien lasku näkyy myös myöntämisvaltuuden käytössä, sillä uusien hyväksyttyjen hankkeiden määrä on viime vuotta vähäisempää.

Metsäkeskus

Asiantuntijalausunto / Rakemaa
Valtiovarainvaliokunta
Maatalousjaosto HE 146/2021 vp
5.10.2021

Metsänhoitotöiden tavallista alhaisempaa työmäärää voidaan selittää vilkkaalla puukaupalla. Luonnonvarakeskuksen mukaan puukauppa on ollut jo keväällä vilkasta ja jatkunut syksyllä erittäin vilkkaana. Kun puukauppa toimii täydellä teholla, niin Kemera-tuettujen metsänhoitotöiden toteutus jää yleensä tavallista alhaisemmalle tasolle.

Yksityismetsiin syntyy uusia taimikoita vuosittain noin 100 000 hehtaaria. Hyvän metsänhoidon suositusten perusteella jokainen taimikko tarvitsee varhaisperkauksen noin viiden vuoden kuluttua perustamisesta sekä toisen ja samalla viimeisen taimikonhoidon noin viiden metrin pituusvaiheessa. Täydellisesti toimittaessa yksityismetsien vuosittainen taimikonhoitotarve olisi noin 200 000 hehtaaria. Vuosina 2018-2020 Kemera-tuella on tehty vuosittain varhaishoitoa noin 40 000 hehtaaria ja samoin noin 40 000 hehtaaria varttuneiden taimikoiden hoitotyötä. Kemera tuella tehdyt työmäärät ovat siten vajaan puolet metsänhoidollisesta tarpeesta. Taimikonhoitotöiden lisäksi Kemera-tuella on vuosittain kunnostettu nuoria kasvatusmetsiä noin 70 000 hehtaaria.

Metsäkeskus katsoo, että pienpuun kysyntä kasvaa lähivuosina, kun fossiilisten polttoaineiden ja turpeen energiankäytöstä luovutaan. Metsänhoidon edistämiseksi nuorissa kasvatusmetsissä ja metsäenergian saatavuuden varmistamiseksi Metsäkeskus on aloittanut Tule metsään! -kampanjan. Sen avulla halutaan kannustaa metsänomistajia ja metsäammattilaisia nuorten metsien hoitoon ja pienpuun korjuuseen.

Vaikka varojen käyttö jää tänä vuonna selvästi alle talousarviossa esitetyn tason, on tärkeää turvata valtion tuki tärkeille metsänhoitotöille ja ylläpitää talousarviossa esitetty taso.

Momentti 30.40.45 Metsäluonnonhoidon edistäminen

Vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa metsäluonnonhoitoon esitetään 7 527 000 euron määrärahaa. Tuen määrä laskee kuluvan vuoden tasosta -0,5 milj. euroa ja vuoden 2020 tasosta -2,0 milj. euroa

Luonnonhoitomomentilta rahoitetaan metsänomistajien kanssa arvokkaista elinympäristöistä solmittavia ympäristötukisopimuksia ja toteutetaan luonnonhoitohankkeina erilaisia luonnon monimuotoisuuden kunnostustöitä. Viime vuosina varojen käyttö on kasvanut selvästi. Ympäristötukihankkeita solmittiin esimerkiksi vuonna 2017 1900 hehtaarille (3,5 milj euroa) ja viime vuonna 3500

hehtaarille (8,4 milj. euroa). Myös luonnonhoitohankkeita määrä on kasvanut, kun vuonna 2017 toteutettiin alle kaksikymmentä hanketta, niin kuluvana vuonna hankkeita on valmisteltu toteutettavaksi noin neljäkymmentä. Varojen käytön kasvun taustalla on maanomistajien lisääntynyt halu turvata vapaaehtoisesti metsälaki- ja METSO- elinympäristökohteita. Kysyntä on jatkunut hyvänä myös kuluvana vuonna, sillä vuoden 2021 tukivaroista (8,3 milj. euroa) on jo sidottu valmistelussa oleviin hankkeisiin 116 %. Pelkästään ympäristötukeen olisi kuluvana vuonna ollut kysyntää jopa 10 miljoonaa euroa.

Momentin määrärahojen supistuessa METSO-ohjelman vuodelle 2025-asetettujen kokonaistavoitteita ei tultane enää saavuttamaan. Määrärahojen vähentyessä, hyväksyttävien hankkeiden kriteerejä joudutaan tiukentamaan ja entistä pienempi osa metsänomistajien kohteista voidaan rahoittaa. Tämä voi vähentää maanomistajien kiinnostusta luontoarvojen turvaamiseen.

Momentti 30.40.46 Valtionapu Suomen metsäkeskukselle

Suomen metsäkeskukselle esitetään vuoden 2022 toimintamenoihin 40 674 000 milj. euron määrärahaa. Määräraha on 1,747 milj. euroa pienempi kuin kuluvan vuoden määräraha 42 421 000 euroa (josta I lisätalousarvio 0,25 milj. euroa). Kuluvan vuoden määrärahassa oli osoitettu 1,7 miljoonaa euroa tulevan metsätalouden tukijärjestelmään liittyvän tietojärjestelemän rakentamiseen. Käytännössä vuoden 2022 toimintamääräraha on kuluvan vuoden tasolla.

Metsäsektorilla on ollut vahva noususuhdanne ja sen odotetaan jatkuvan myös vuonna 2022. Kuluvana vuonna tämä on näkynyt puukauppa- ja hakkuumäärissä ja sitä kautta metsäkeskuksen toiminnassa.

Metsäkeskus katsoo, että esitetty taso on kohtuullinen, mutta tarkoittaa, että toimintaa on priorisoitava ja keskityttävä vain olennaisiin, sektorin, elinkeinojen ja metsätalouden kestävyyden vahvistamisen kannalta keskeisimpiin tehtäviin.

Momentti 30.40.47 Tuki Joutoalueiden metsitykseen

Momentille esitetään 6 060 000 euron määräraha ja uusien hakemusten hyväksyntään 8 200 000 euron myöntämisvaltuus. Metsitystukien haku käynnistyi keväällä 2021 ja tuen hyvän kysynnän myötä määrärahoja lisättiin III

lisätalousarviossa siten, että tukimaksuihin on kuluvalle vuodelle varattu 2,26 milj. euroa (900 000 euroa lisätalousarvio) ja myöntämisvaltuutta 16 400 000 euroa (11 000 000 euroa lisätalousarvio).

Metsitystuella halutaan lisätä metsäpinta-alaa hiilinieluja luonnon monimuotoisuutta heikentämättä. Tukea myönnetään pelloille, jotka eivät ole enää maatalouskäytössä, muille avoimille alueille sekä käytöstä poisjääneille turvetuotantoalueilla. Syyskuun loppuun mennessä Metsäkeskukseen on saapunut 1 439 hakemusta, joista 288 kpl on saatu ELY-keskuksen lausunto. Lausunnon perusteella tukipäätöksen on tehty 223 hankkeelle. Merkittävä osa hakemuksista 1 118 kpl on metsitystukilain mukaisella lausuntomenettelyllä ELY-keskuksilla ja niiden odotetaan valmistuvan kevään 2022 maastotyökauteen mennessä. Hakemusten suurin osa (44 %) kohdistuu entisille turvetuotantoalueille, kaikkiaan turvemaiden (turvetuotantoalueet, turvepellot ja muut turvemaa) osuus kaikista hakemuksista on ollut 69,5 %.

Joutoalueiden metsitystuen hakemusmäärät ovat osoittaneet, että kiinnostusta joutoalueiden metsitykseen on maanomistajien keskuudessa. Metsitettäväksi on valikoitunut erityisesti turvemaiden kohteita, jotka ovat maaperän hiilitaseen kannalta muussa käytössä ongelmallisia. Hakemusten kohdentumisessa näkyy turvetuotantoalueiden energiakäytön alasajon vaikutukset.

Metsäkeskus katsoo, että vuodelle 2022 käytettävissä olevien varojen osalta tukimaksuihin varattu 6,06 milj. euron määräraha voi olla niukka, jos kaikki nyt lausunnolla olevat hankkeet hyväksytään ja toteutetaan kesän 2022 aikana, ja jos uusia ensi vuonna tulevia hakemuksia saadaan toteutukseen kesällä 2022. Ensi vuoden myöntämisvaltuuden osalta on myös seurattava tilannetta, jos uusia hankkeita tulee merkittävästi vireille. Syyskuun lopussa myöntämisvaltuutta arvioidaan sitoutuvan jo käsittelyyn tulleisiin hakemuksiin 12,7 miljoonan euroa.